

Order Uszakowa

(ros. Орден Ушакова)

Statut orderu.

Order Uszakowa został ustanowiony dekretem Rady Najwyższej ZSRR z dnia 3 marca 1944 roku. W 1947 roku dwukrotnie wprowadzono poprawki do statutu odznaczenia.

Order ustanowiono w celu nagradzania korpusu oficerskiego Marynarki Wojennej za wybitne sukcesy w opracowaniu i przeprowadzeniu ofensywnych operacji morskich nad wielokrotnie liczniejszymi siłami przeciwnika z zachowaniem zdolności bojowej własnych jednostek, w wyniku których przeciwnik poniósł duże straty. Order Uszakowa posiadał dwa stopnie: I (najwyższy) i II.

Orderem Uszakowa I st. byli nagradzani oficerowie Marynarki Wojennej za:

- **perfekcyjnie zorganizowaną i przeprowadzoną operację ofensywną we współpracy wszystkich jednostek Marynarki Wojennej, która doprowadziła do zniszczenia dominujących sił przeciwnika;**
- **dobrze zorganizowaną i przeprowadzoną operację na komunikacje wroga, w wyniku której doszło do zniszczenia dużej ilości okrętów wojennych i statków transportowych;**
- **należyte przygotowanie i przeprowadzenie operacji bojowej, mającej na celu współdziałanie floty i morskich desantów z działaniami jednostek lądowych Armii Czerwonej;**
- **dobre dowództwo operacjami Marynarki Wojennej, w wyniku których zostały osiągnięte olbrzymie sukcesy wojenne.**

Orderem Uszakowa II st. byli nagradzani oficerowie Marynarki Wojennej za:

- **umiejętne dowództwo oraz sukcesywne ofensywne działania wojskowe na morzu, które doprowadziły do zniszczenia sporej ilości sił przeciwnika;**
- **umiejętne i odważne ataki na brzegowe linie obronne przeciwnika ze zniszczeniem dużej ilości obiektów wojennych wroga;**
- **perfekcyjnie zorganizowaną i skuteczną dużą operację desantową;**
- **umiejętne wykonanie rozkazu dowództwa z wykorzystaniem wszystkich sił i środków Marynarki Wojennej, w wyniku którego doszło do zniszczenia dużej ilości jednostek przeciwnika;**
- **perfekcyjne dowództwo dużą operacją bojową zakończoną ważnym taktycznym sukcesem.**

Order Uszakowa I i II st. jest noszony po prawej stronie klatki piersiowej po orderze Suworowa odpowiedniego stopnia.

Ogólny opis orderu.

Odznaka orderu Uszakowa I st. ma formę wypukłej pięcioramiennej platynowej gwiazdy z pękami promieni. W środku gwiazdy znajduje się złoty okrągły medalion otoczony kablem morskim. Medalion został pokryty niebieską emalią. W górnej części medalionu znajduje się napis złotymi literami „АДМИРАЛ УШАКОВ”, w centrum – złote popiersie admirała Uszakowa, poniżej – wieńce laurowo-dębowe z wizerunkiem sierpa i młota. Medalion został wkomponowany w czarną oksydowaną kotwicę z łańcuchem.

Odznaka orderu Uszkowa II st. różni się tym, że podstawowa pięcioramienna gwiazda została wykonana ze złota, centralny medalion z popiersiem Uszakowa oraz kotwica są srebrne oraz zabrakło wieńców laurowo-dębowych pod medalionem.

Zawartość platyny w orderze I st. wynosi 25 g, złota – 8,55 g, srebra – 13,022 g. Ogólna waga odznaczenia – 48,4+/-2,0 g.

Zawartość złota w orderze II st. wynosi 25,365 g, srebra – 14,462 g. Ogólna waga odznaczenia – 42,2+/-1,7 g.

Odstęp pomiędzy przeciwległymi promieniami gwiazdy wynosi 56 mm, pomiędzy sąsiadującymi – 34 mm, od centrum odznaczenia do szczytu dowolnego promienia – 30 mm.

Na rewersie odznaczenia została przylutowana gwintowana śruba służąca do przymocowania orderu do munduru.

Historia orderu.

Order Uszakowa jest najwyższym orderem dowódców Marynarki Wojennej ZSRR. O ile order Nachimowa jest odpowiednikiem „lądowego” orderu Kutuzowa, na tyle order Uszakowa ze względu na bardziej ofensywny charakter można porównać do orderu Suworowa. Oficerów Marynarki Wojennej praktycznie nie nagradzano „lądowymi” orderami (Kutuzowa, Suworowa, Chmielnickiego lub Newskiego). Dlatego powstała potrzeba wprowadzenia specjalnych „morskich” nagród. Dwa „morskie” ordery Uszakowa i Nachimowa oraz dwa „morskie” medale z nazwiskami tych samych admirałów były ustanowione w dniu 3 marca 1944 roku.

Idea wprowadzenia „morskich” odznaczeń dowódców wojennych została podrzucona Stalinowi przez Narkoma Marynarki Wojennej ZSRR admirała floty N. Kuzniecowa latem 1943 roku. Podczas opracowania statutów orderów Uszakowa i Nachimowa powstała dyskusja, które odznaczenie będzie bardziej prestiżowe. Problem polegał na tym, że historycy rzadko opisywali osiągnięcia admirała Uszakowa, natomiast Nachimow był zdecydowanie bardziej znany jako bohater Krymskiej Wojny. Jednak admirał Kuzniecowa przekonywał, że właśnie order Uszakowa ma być głównym odznaczeniem „morskim”. Admirał Uszakow zaliczył mnóstwo zwycięstw oraz żadnej przegranej walki. Szczególnie trzeba podkreślić rolę zwycięstwa w morskiej bitwie z Turkami latem 1791 roku, kiedy Rosja jako państwo zatwierdziła swoje interesy w Morzu Czarnym i Śródziemnym. W czasach dowództwa Marynarką Wojenną przez adm. Uszakowa Rosja wybudowała silną flotę morską oraz wiele twierdzy na Krymie, przy rzekach Dniestr, Bug i Dniepr. W celu zapoznania żołnierzy i oficerów Armii Czerwonej z wyczynami adm. Uszakowa zostały wydrukowane specjalne ulotki, a tuż po wojnie był nakręcony film fabularny „Admirał Uszakow”.

Po raz pierwszy dekret o nagrodzeniu orderem Uszakowa I st. ogłoszono w dniu 16 maja 1944 roku. Wówczas zostali odznaczeni ; dowódca brygady łodzi podwodnych Marynarki Czarnomorskiej kontradmirał P. Bołtunow oraz dowódca lotnictwa Marynarki Czarnomorskiej generał-lejtnant W. Ermaczenkow za umiejętne działania wojskowe podczas wyzwolenia Krymu. Jedenaście osób zostało nagrodzonych dwoma orderami Uszakowa, w tym wiceadmirał N. Kuzniecowa, admirałowie L. Galler (po wojnie represjonowany, zmarł w więzieniu), I. Isakow, A. Gołowko, wiceadmirał G. Chołostiakow i in.

Kawalerem orderu Uszakowa I st. został również jeden obcokrajowiec – dowódca wojenno-morskich sił sojuszników w Europie, brytyjski admirał sir Bertram Home Ramsay.

Orderem Uszakowa II st. po raz pierwszy nagrodzono wojskowych Floty Północnej m/in: dowódca brygady łodzi podwodnych kapitan I rangi I. Kołyszkin, kapitan II rangi W. Kotow, kapitan W. Pirogow i in. (łącznie 14 osób). Orderem Uszakowa nr 1 został nagrodzony w lipcu 1944 roku dowódca Kronsztadskiego rejonu obrony wiceadmirał J. Rall, którego prababka z ramienia matki była siostrzenicą adm. Uszakowa.

Order Uszakowa jest drugim co do rzadkości (po orderze „Zwycięstwo”) odznaczeniem ZSRR. Unikatowość orderu Uszakowa doprowadziła do tragedii: w 1983 roku został zabity w swoim mieszkaniu wiceadmirał G. Chołostiakow w celu kradzieży cennych nagród państwowych i odznaczeń, w tym dwóch orderów Uszakowa I st.

Georgij Chołostiakow był synem białoruskiego maszynisty kolejowego. Od sierpnia 1919 roku jako żołnierz Armii Czerwonej walczył w wojnie domowej i w wojnie z Polską, w 1920 został ranny w walce z Polakami i wzięty do niewoli, z której wrócił w styczniu 1921. Od grudnia 1921 służył w Robotniczo-Chłopskiej Czerwonej Flocie, skończył szkołę wojskowo-morską, a w 1925 Wojskowo-Morską Szkołę Hydrograficzną, później był na specjalnych kursach kadry dowódczej Floty Wojskowo-Morskiej ZSRR, po czym został starszym pomocnikiem dowódcy łodzi podwodnej "Proletarij", następnie łodzi podwodnej "Batrak" i "L-55", w 1931 był dowódcą i komisarzem łodzi podwodnej "Bolszewik". W 1932 skończył kursy taktyczne przy Akademii Wojskowo-Morskiej i został skierowany do Floty Pacyficznej, gdzie dowodził dywizjonem łodzi podwodnych i brygadą łodzi podwodnych, został kapitanem 2 rangi. W 1938 został aresztowany i oskarżony o kontakty z wrogami narodu mającymi „szpiegować na rzecz Polski, Anglii i Japonii”, i 17 sierpnia

1939 skazany przez wojskowy trybunał Floty Pacyficznej na 15 lat łagru. W maju 1940 został zwolniony i odzyskał stopień wojskowy i odznaczenia. Od września 1940 do lutego 1941 dowodził brygadą łodzi podwodnych Floty Czarnomorskiej, następnie został szefem wydziału Floty Czarnomorskiej, od lipca do września 1941 szefem sztabu, później dowódcą bazy wojskowo-morskiej w Noworosyjsku, uczestniczył w ubezpieczeniu kerczeńsko-teodozyjskiej operacji desantowej, organizacji zaopatrzenia wojsk radzieckich w Sewastopolu i przygotowaniu obrony Noworosyjska. W sierpniu 1942 został dowódcą noworosyjskiego rejonu obronnego, jednocześnie od grudnia 1943 do marca 1944 dowodził Azowską Flotyllą Wojskową, a od grudnia 1944 do końca wojny dowodził Flotyllą Dunajską. 13 grudnia 1942 został kontradmirałem, a 24 maja 1945 wiceadmirałem. W 1950 ukończył ze Złotym Medalem Akademię Sztabu Generalnego, 1950-1951 dowodził Flotyllą Kaspijską, od listopada 1951 do maja 1953 7 Flotą na Pacyfiku, następnie był zastępcą szefa Zarządu Przygotowania Bojowego Sztabu Głównego Floty Wojskowo-Morskiej ZSRR, w 1969 zakończył służbę wojskową. Został zamordowany w swoim mieszkaniu wraz z żoną w 1983 roku przez małżeństwo Kalininów, które specjalizowało się w kradzieży drogich orderów i odznaczeń u kombatantów. Sprawa była bardzo głośna w ZSRR.

Łącznie orderem Uszakowa I st. było nagrodzono 47 razy (w tym 10 jednostek wojskowych).

Order Uszakowa II st. został nadany 194 razy (w tym 13 jednostkom wojskowym).

Szczegółowe opisy oraz rodzaje orderu.

Order Uszakowa I st. powstał z połączenia trzech osobnych części. Pierwszą, podstawową częścią jest platynowa pięcioramienna gwiazda. Drugą część stanowi srebrna kotwica z łańcuchem przymocowana do gwiazdy za pomocą czterech nitów. Trzecią częścią jest centralny, okrągły, emaliowany na niebiesko złoty medalion z płaskorzeźbą adm. Uszakowa, przymocowany do kotwicy za pomocą dwóch nitów. Czwartą częścią można nazwać okrągłą nakrętkę o średnicy 33 mm.

Na rewersie platynowa gwiazda ma okrągły centralny otwór z poprzeczkami na 12h, 4h i 8h wg wskazówek zegara. Na rewersie jest widoczne 6 nitów mocujących. Napis „МОДЕТНЫЙ ДВОР” został wybity w górnej części odznaczenia, na 12h. Numer seryjny odznaczenia jest naniesiony ręcznie w okolicy prawego dolnego ramienia platynowej gwiazdy, na 5h.

Wg niektórych danych naukowych łącznie wyprodukowano 125 numerowanych orderów Uszakowa I st.

Order Uszakowa II st. rozmiarowo i wizerunkowo prawie nie różni się od odznaczenia I st. Zasadnicza różnica polega na użytych podczas produkcji metalach. Podstawowa pięcioramienna gwiazda została wykonana ze złota, natomiast centralny medalion i kotwica z łańcuchem – ze srebra. Kolor emalii jest granatowy. Mały sierp i młot pod medalionem nie ma wieńców laurowo-dębowych. Napis „МОЧЕТНЫЙ ДВОР” i numer seryjny na rewersie zostały wybite analogicznie.

Minimalny znany numer odznaczenia - 4, maksymalny - 485.

Wariant 1. Górny nit utrzymujący medalion znajduje się pod złotą poprzeczką (na 12h) i jest niewidoczny.

Wariant 2. Górny nit utrzymujący medalion znajduje się na złotej poprzeczce (na 12h) i jest widoczny.

Na rynku kolekcjonerskim bardzo często można spotkać podróbki orderu Uszakowa. Jakość ww. podróbek bardzo się różni, często wskazana konsultacja doświadczonego specjalisty (www.czasybohaterow.pl) w celu określenia autentyczności odznaczenia. Poniżej kilka przykładów kopii orderu Uszakowa.

